

33. MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL FOLKLORYSTYCZNY „BUKOWIŃSKIE SPOTKANIA”

22 stycznia 2022 roku sygnowano w Câmpulung Moldovenesc porozumienie o realizacji 33. edycji „Bukowińskich Spotkań”. Po dwuletnich ograniczeniach spowodowanych pandemią Covid-19, z optymizmem spoglądając na plan przeprowadzenia festiwalu w br.

Niestety. Rozpoczęta miesiąc później rosyjska agresja na Ukrainę zmusiła do weryfikacji przyjętych w porozumieniu uzgodnień.

Wojna w Ukrainie. Śmierć, zniszczone miasta i wsie, uchodźcy, tragedie milionów ludzi, niepewność jutra. W takich warunkach życie kulturalne schodzi na bardzo odległy plan. Czy to oznacza nieobecność zespołów ukraińskich na festiwalu? Jego czerniowiecka edycja została odwołana. Zastąpić ją ma w grudniu charytatywny koncert „Bukowińskich Spotkań” w wykonaniu zespołów z Ukrainy.

Dzięki wielkiej determinacji – mimo toczącej się wojny – ukraińskie zespoły zaprezentowały się w rumuńskiej edycji festiwalu w Câmpulung Moldovenesc i w polskiej – w Lubaniu. Zespół „Junist” z Czerniowiec zaśpiewa i zatańczy w Jastrowiu i Pile.

• „Bukowińskie Spotkania” to jedyny w Polsce międzynarodowy festiwal folklorystyczny prezentujący kulturę ludową regionu leżącego poza granicami kraju. Nawiązują nazwą do Bukowiny, regionu karpackiego znajdującego się na obecnym pograniczu ukraińsko-rumuńskim. Organizowane są corocznie – od 1990 roku. 33. edycja festiwalu odbędzie się w Polsce, na Ukrainie, w Rumunii i na Węgrzech. Festiwal nie jest konkursem.

• 22 lipca 2022 roku w rumuńskim Câmpulung Moldovenesc rozpoczął się 33. Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny „Bukowińskie Spotkania”. Ten jeden z największych europejskich festiwali folklorystycznych, w dniach 5-7.08 przeniósł się do węgierskiego Bonyhád, stamtąd do Polski - do dolnośląskiego Lubania (18-19.08), a jego wędrówkę po Europie zakończy „Spotkania” w Jastrowiu i Pile (15-18.09.).

• Corocznie „Bukowińskie Spotkania” rozpoczynała ich polska edycja w Jastrowiu i w Pile. Wojna w Ukrainie spowodowała przesunięcie terminu realizacji projektu z czerwca na wrzesień br.

• Projekt oparty jest na trzech równoważnych założeniach (cele projektu od 1990 r.):

a) popularyzacji, ochronie i dokumentowaniu bogactwa bukowińskiej kultury ludowej w jej wielonarodowym aspekcie,

b) wpisanie bukowińskiej szkoły współżycia różnych narodów w europejski system wartości zwiększających poszanowanie dla odmienności kulturowej i kompetencji w komunikacji międzykulturowej, utrwalaniu różnorodności narodowych i przekonań kulturowych, w budowanie społeczeństwa obywatelskiego,

c) wspieraniu działalności kulturalnej Polonii, promocji kultury polskiej w regionie i bukowińskiej Polonii w Polsce oraz pomocy merytorycznej i organizacyjnej umożliwiającej zachowanie polskich tradycji na Bukowinie, utrzymaniu systematycznych więzi bukowińskiej Polonii z Polską.

BUKOWINA

• W latach 1775 – 1918 w składzie Monarchii Austriackiej, w okresie międzywojennym w Rumunii, obecnie północna część – w granicach Ukrainy, południowa – Rumunii.

• Tygiel narodów, wyjątkowa mozaika etniczno-religijna. Przez lata była terenem osadnictwa ludności o różnej proveniencji etnicznej, w tym również polskiej (szczególnie w wieku XIX). Stała się wspólną ojczyzną wielu narodów.

• Wśród kilku większych (Rumuni, Ukraińcy, Żydzi, Niemcy) i mniejszych (Węgrzy, Rosjanie-Starowiercy, Ormianie, Słowacy, Romowie) grup etnicznych żyła i – w znacznie uszczupionej liczbie – żyje tam nadal grupa polska, licząca krótko przed II wojną światową, w okresie największego rozkwitu ponad 36.000 członków, tj. ok. 4,5% ogółu populacji. Skąpa liczebnie grupa polska była rozproszona w prawie 250 miejscowościach. Do czasu podziału Bukowiny (1944), Polacy, ukształtowani

DAWIDENKA
Polska - Koźlice

DOLINA NOWEGO SOŁONCA
Polska - Złotnik

DUNAWIEC
Polska - Zbyłtów

ECHO BUKOWINY
Polska - Lubañ

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

w pełną strukturę społeczną, wnieśli niemały wkład w rozwój gospodarczy i kulturalny kraju.

- Około 9 tys. Polaków żyje dziś w karpackiej ojczyźnie – głównie w górskich wioskach Bukowiny Południowej (Rumunia) i przygranicznego pasa podgórskiego oraz w większych miastach regionu na Ukrainie.

- W latach 1945 – 47 większość bukowińskich Polaków podzieliła losy przesiedleńców i uciekinierów z byłych polskich kresów wschodnich i znalazła się w Polsce, rozrzucona na rozległej przestrzeni ziem zachodnich i północnych. Kilkaście rodzin Polaków z Bukowiny Północnej trafiło do Jastrowia, gdzie w 1986 roku powstał „Jastrowiaczy”, zespół folklorystyczny kultywujący bukowińskie tradycje. Opieka merytoryczna i organizacyjna Regionalnego Centrum Kultury w Pile nad zespołem, systematyczna współpraca z Bukowińczykami w Polsce i na Bukowinie oraz bukowińskimi emigrantami w Niemczech, na Węgrzech i Słowacji – stworzyły podstawy organizacji „Bukowińskich Spotkań”.

dowy Festiwal Folklorystyczny „Bukowińskie Spotkania”.

BUKOWIŃSKIE SPOTKANIA Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny

- „Bukowińskie Spotkania” to jedno z największych transgranicznych przedsięwzięć kulturalnych, jakie w ostatnich dekadach cyklicznie odbywa się w Europie Środkowej. Podstawę projektu tworzy założenie, że jak długo pielęgnowanie i eksponowanie integralnych, ogólnobukowińskich wartości, jak i własnej tożsamości kulturowej będzie atrakcyjne, zarówno dla bukowińskich Polaków rozdzielonych granicami państwowymi i emigracja, jak i pozostałych grup narodowościowych z Bukowiny, tak długo będziemy dążyć do utrzymania formuły festiwalu. Chcemy bowiem pokazać, że grupy narodowościowe, splecione wspólnymi losami historycznymi, mogą ze sobą harmonijnie współżyć na określonym terytorium, a rozdzielone – pragną to dawne współzycie odnowić, ocalić od zapomnienia.

- Pomimo znacznego odpływu ludności Bukowina nadal stanowi bogatą mozaikę etniczną. Od początku lat 90. XX wieku, mieszkańcy Bukowiny systematycznie odbudowują swe bogate przed laty życie społeczno-kulturalne, które w drugiej połowie XX wieku, na skutek okoliczności politycznych, praktycznie zanikło. Festiwal zaświadcza, że zjawisko „Homo Bucovinensis” przetrwało i trwa nadal, nie tylko w pamięci jej byłych mieszkańców i potomków, ale jest też w atmosferze dzisiejszej Bukowiny.

- Bukowińczyków spotkać można dziś w Polsce (woj.: dolnośląskie, lubuskie, wielkopolskie – po 1945 roku przesiedliło się 19 rodzin bukowińskich Polaków do Jastrowia), w Niemczech, na Węgrzech i Słowacji, w Bośni, Serbii, Brazylii, USA i Kanadzie. Utrzymują oni ze sobą częste kontakty powołując do życia zespoły artystyczne, instytuty i organizacje pomocowe. Instytucje te dążą do kontaktów ponadnarodowych tak z mieszkańcami Bukowiny, jak i z Bukowińczykami rozsiętymi po całym świecie. Możliwością ponadnarodowych spotkań jest m. in. Międzynarodowy

- Historia festiwalu sięga 1990 roku, a jego pierwszymi uczestnikami były zespoły z bukowińskim rodowodem z Polski (7) oraz z Bukowiny. W latach następnym – 1991 – 1998 – dzięki systematycznemu powiększaniu grona uczestników, festiwal stał się międzynarodową areną prezentacji kultury ludowej wszystkich grup etnicznych historycznej Bukowiny, ich dorocznym świętem.

- W roku 1999 festiwal rozszerzono o edycję rumuńską (Câmpulung Moldovenesc) i ukraińską (Czerniowce), w 2000 r. do projektu dołączyli bukowińscy Węgrzy (Bonyhád). W 2003 r. bukowiński festiwal zrealizowano w 6 krajach – poza Polską, Rumunią, Węgrami i Ukrainą – „Spotkania” odbyły się w Niemczech (Monachium, Augsburg) i na Słowacji (Skalité). Od 2008 do 2014 roku piąta arena festiwalu były Turczańskie Teplice na Słowacji. W latach 2014 – 2016 roku – festiwal odbywał się w Republice Mołdawii (Kiszyniów). W 2015 roku zainaugurowano „Bukowińskie Spotkania” w Dzierżoniowie, od 2018 roku Luban jest czwartym miastem organizującym festiwal w Polsce.

FLORILE VICOVENE Rumunia - Vicovu de Sus

JASTROWIACY Polska - Jastrowie

JUNIST Ukraina - Czerniowce

JUTRZENKA Polska - Bolesławiec

• Pomysłodawcą i głównym organizatorem projektu, corocznie – od 1990 roku – jest Regionalne Centrum Kultury – Fabryka Emocji w Pile, realizujące edycję polską i sprawujące nadzór merytoryczny nad całym projektem, koordynując i wspierając działania zagranicznych partnerów, odpowiadających za realizację festiwalu w swoich krajach.

• „Bukowińskie Spotkania”, to dzisiaj jeden z największych festiwali folklorystycznych w Europie, to wielkie przedsięwzięcie organizacyjne i logistyczne. W ciągu 32 lat istnienia imprezy Regionalne Centrum Kultury w Pile stało się centrum organizacyjnym festiwalu. Stało się też jednym z najważniejszych ośrodków promujących wielokulturowość Europy Wschodniej, różnorodność i równość kultur, dialog międzykulturowy jako sposób poznawania się, rozwoju i zapobiegania konfliktom, zwłaszcza wśród mniejszości narodowych.

• Corocznie w festiwalu uczestniczy ponad 100 zespołów z bukowińskim rodowodem, prawie drugie tyle stanowi „zaplecze” dla kolejnych jego edycji. Na tegorocznych arenach „Bukowińskich Spotkań” prezentują się zespoły: z Polski, Ukrainy, Rumunii, Węgier, Serbii i ze Słowacji - prawie 3200 wykonawców.

• Na Bukowinie folklor były – i w znacznym stopniu pozostał – zjawiskiem międzykulturowym, zawierającym niepowtarzalne i specyficzne cechy różnych kultur: ukraińskiej, rumuńskiej, polskiej, żydowskiej, węgierskiej, niemieckiej, ormiańskiej i innych. Poprzez folklor i język broniono i zachowywano własną etniczną odrębność, tożsamość, prawo do istnienia, a jednocześnie, poprzez wielorakie kontakty, dochodziło do wzajemnych wpływów i penetracji, krystalizowała się spójność bukowińska. „Bukowińskie Spotkania” wartości te chronią i popularyzują.

BUKOWIŃSKIE SPOTKANIA. ASPEKT POLSKI

• Większość zamieszkującej Bukowinę – do 1945 r. – 36-tysięcznej społeczności polskiej została po wojnie przesiedlona do Polski, ok. 20% Polaków pozostało jednak w tamtej, karpackiej ojczyźnie. Jedną z grup polskich wykazała się wyjątkowo wysokim stopniem odporności asymilacyjnej. Znaczną część polskiej społeczności Bukowiny stanowili górale czadecy – potomkowie bodajże pierwszych wychodźców z ziem polskich w ogóle. Stanowią oni fenomen socjologiczny i socjolingwistyczny, nie spotykany nigdzie indziej. Początek ich wielkiej migracji po łuku Karpat ze zwartego polskiego obszaru językowego przypada na XV–XVI wiek. Nieomal już od pół tysiąclecia, żyją stale w otoczeniu innojęzycznym, tworząc tzw. wyspy językowo-etnograficzne. W takich warunkach zdołali oni przechować do dziś w postaci nieomal nietkniętej, swój prymarny dialekt, w XX wieku przyswoili również polski język standardowy, tworząc dziś na skutek tego, jedną z nielicznych w obrębie języka polskiego społeczności dyglosyjnych. Przechowali oryginalny, źródłowy folklor, wzbogacony elementami karpackimi, stanowiąc dziś i pod tym względem absolutny wyjątek na tle innych polskich grup.

• Górale czadecy stanowią w naszym kraju niewielką, ale i niezwykle ciekawą grupę etniczną o skomplikowanych, dramatycznych kolejach losu. Fenomenem jest to, iż mimo upływu lat, historycznych przeciwności, wpływów innych kultur, czadecy górale mówią tym samym językiem, zachowują te same zwyczaje – zarówno na Bukowinie, po obu stronach granicy rumuńsko-ukraińskiej, i w Polsce. Wyróżniają się oryginalnym zasobem cech kulturowych i silnym poczuciem więzi ze sobą. Ich tożsamość – kształtowana w wyniku powojennych przesiedleń na duży obszar Polski Południowej i Zachodniej oraz skomplikowanych, zdecydowanie nieakceptujących procesów adaptacyjnych w zgoła odmiennym od bukowińskiego środowisku – zhermetyzowała grupę. Sprośnienie obszaru „manifestowania” własnej kultury do przestrzeni rodzinnej, wewnątrzgrupowej – paradoksalnie – przyczyniło się do zachowania tradycji. Bycie Bukowińczykiem – zgodnie z lokalnym stereotypem, oznaczało bycie Rumunem, Cyganem, a te okre-

– *Pokolenia Bukowińczyków pozostawiły nam nieprzebrane wręcz zasoby ludowych tradycji. Urzekają one dziś nie tylko na Bukowinie, ale wszędzie tam gdzie los skierował jej mieszkańców. Od 1990 roku areną ich promocji oraz niepowtarzalności Bukowiny są „Bukowińskie Spotkania”. Żywię nadzieję, że będzie tak i podczas 33. edycji festiwalu w Rumunii, na Węgrzech, w Polsce i w Ukrainie.*

Zbigniew Kowalski

ślenia skazywały na bycie Polakiem drugiej kategorii. Obecnie, bukowińskie grupy są kulturalną wizytówką nie tylko swojej miejscowości, ale i regionu.

• Przywiązanie do nabytych na Bukowinie zasad samoorganizowania się przyświecało większym skupiskom przesiedlonych po wojnie do Polski górali czadecy. W wyniku tego powstały w tych skupiskach zespoły amatorskie pielęgnujące i odtwarzające jedyny w swoim rodzaju folklor, kumulujący w sobie elementy różnych kultur narodowych arealu karpackiego. Takiego zjawiska społecznego, a przy tym na tak szeroką skalę, nie można doszukać się w żadnym innym środowisku przesiedleńczym w powojennej Polsce – niezależnie od kierunku przesiedlenia.

• W Polsce działa 15 zespołów kultuwujących bukowińskie tradycje, wszystkie są uczestnikami festiwalu, a udział w nim traktują jako najważniejszą arenę corocznych prezentacji. W 1990 r. w składach zespołów przeważały osoby starszego pokolenia, urodzone na Bukowinie, dziś proporcje przedstawiają się odwrotnie i to nie tylko ze względu na czas, jaki upłynął od pierwszego festiwalu. Folklor bukowiński popularyzuje dziś przede wszystkim pokolenie średnie, młodsze i dzieci.

PODGRODZIANKI Polska - Raciborowice Górne

POJANA Polska - Piława Dolna

ROSA Polska - Drągowina

WATRA - kapela Polska - Brzeźnica

BUKOWIŃSKIE SPOTKANIA

33. Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny

15. 09. 2022 | czwartek

prezentacje zespołów – „Wspólna ulica”

otwarcie festiwalu w Jastrowiu

prezentacje zespołów

1. Jastrowiaci – Jastrowie – Polska
2. Dawidenka – Koźlice – Polska
3. Podgrodzianki – Raciborowice – Polska
4. Junist (1) – Czerniowce – Ukraina
5. Dunawiec – Zbylutów – Polska
6. Echo Bukowiny – Lubań – Polska
7. Flori Vicovene – Vicovu de Sus – Rumunia
8. Jutrzenka – Bolesławiec – Polska
9. Watra – kapela – Brzeźnica – Polska
10. Rosa – Dragowina – Polska
11. Dolina Nowego Sołonica – Złotnik – Polska
12. Junist (2) – Czerniowce – Ukraina

Jastrowie

ul. Poznańska godz. 11.00

plac Jana Pawła II godz. 18.30

17. 09. 2022 | sobota

korowód zespołów

otwarcie festiwalu w Piłie

prezentacje zespołów

1. Pojana – Piława Dolna – Polska
2. Junist (1) – Czerniowce – Ukraina
3. Podgrodzianki – Raciborowice – Polska
4. Jutrzenka – Bolesławiec – Polska
5. Dunawiec – Zbylutów – Polska
6. Flori Vicovene – Vicovu de Sus – Rumunia
7. Echo Bukowiny – Lubań – Polska
8. Rosa – Dragowina – Polska
9. Watra – kapela – Brzeźnica – Polska
10. Dawidenka – Koźlice – Polska
11. Junist (2) – Czerniowce – Ukraina
12. Jastrowiaci – Jastrowie – Polska

Piła

Park na Wyspie godz. 16.00

godz. 16.30

16. 09. 2022 | piątek

JARMARK BUKOWIŃSKI

Smaki Bukowiny

- pokaz wyrobów kuchni regionalnych
- prezentacje wszystkich zespołów uczestniczących w festiwalu

Jastrowie

plac Jana Pawła II godz. 17.00

18. 09. 2022 | niedziela

KONCERT FINAŁOWY FESTIWALU

• prezentacje wszystkich zespołów uczestniczących w festiwalu

Piła

Park na Wyspie godz. 15.00

Organizatorzy:

Regionalne Centrum Kultury – Fabryka Emocji w Piłie, Ośrodek Kultury w Jastrowiu,
Stowarzyszenie Pro-Senior w Piłie

Festiwal dotowany jest przez:

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Definansowane ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

OŚRODEK KULTURY JASTROWIE

FOLKLOR POLSKI

POLSKIE RADIO KOSZALIN

Z PIERWSZEJ RĘKI

tvasta

gsta24.pl

Patronat honorowy:

Prezydent Miasta Piły – Piotr Głowski, Burmistrz Gminy i Miasta Jastrowie – Piotr Wojtkiuk

Patronat medialny:

33.

Bukowińskie Spotkania
Întâlniri Bucovinene
Bukovinaí Találkozások
Буковинські зустрічі

Festivalul Internațional de Folclor. România. Câmpulung Moldovenesc 22–24. 07. 2022

Nemzetközi Folklórfesztivál. Magyarország. Bonyhád 5–7. 08. 2022

Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny. Polska. Lubań 18–19. 08. 2022

Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny. Polska. Jastrowie, Piła 15–18. 09. 2022

Міжнародний фольклорний фестиваль. Україна. Чернівці 17. 12. 2022